

Türk Eğitim Sisteminde Trafik Eğitiminin Yeri ve Yapılması Gerekenler

Dr. Hakan YILMAZ

Dumlupınar Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
hakanyilmaz4535@gmail.com

Özet

Eğitim; yeni kuşakların, toplum hayatında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği olarak tanımlanır. Başka bir ifadeyle eğitim; bireyin, içinde yaşayacağı topluma uyum sağlayabilmek ve etkin bir birey olabilmek için yaşamış olduğu hazırlık sürecidir. Eğitimin, bu süreç içerisinde, hitap ettiği bireyleri içinde yaşadıkları toplumun sorunlarına ve ihtiyaçlarına duyarlı hale getirmek gibi bir görevi de mevcuttur. Bu bağlamda bir eğitim sisteminin hitap ettiği toplumun ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate almaması ve müfredatını bu çerçevede hazırlamaması düşünülemez. Ancak Türk Milli Eğitim Sistemi'nin Türkiye'nin temel sorunlarına duyarlı olduğunu söylemek çok güçtür. Örneğin trafik sorunu Türk Eğitim Sistemi'nin ilgisini çeken bir sorun olarak görülmemektedir. Yaptığımız araştırmalar sonucunda Türkiye'yi çok uzun bir zamandır meşgul ve huzursuz eden, maddi manevi büyük kayıplara, on binlerce insanın ölümüne ve daha fazlasının yaralanmasına neden olan trafik kazalarının orta öğretim ders kitaplarında kendisine yer bulamadığı gerçeği ortaya çıkmıştır. Seçmeli olarak okutulan "Trafik ve İlk Yardım Bilgisi" dersi bulunmakla beraber ne kadar seçildiği, içeriği ve veriliş biçimi tartışmaya açık bir dersin dışında bu sorunu ele alan başka bir orta öğretim dersi bulunmamaktadır. Trafik sorunu, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Demokrasi ve İnsan Hakları, Sağlık Bilgisi derslerinde etkili bir şekilde ele alınabilir. Türk Eğitim Sistemi gözden geçirilerek Türkiye'nin trafik sorunu gibi reel sorunlarını etkili bir şekilde ele alacak bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk Eğitim Sistemi, Eğitim ve Toplum İlişkisi, Trafik Sorunu, Trafik Eğitimi.

The Position of Traffic Education in Turkish Educational System and Things Should Be Done

Abstract

Education is described as the act of preparing new generation for the role they will play in the real life. In other words, education is the process of preparations for life. Education has such roles that prepare the individuals for life by enabling them to see their society's real problems. So an educational system cannot be considered as deaf to its society's problems and needs. Considering this, it is difficult to say that Turkish Educational System is sensitive to its problems and needs. For example, traffic accidents as a problem of Turkey aren't a matter for Turkish Educational System. According to the researches we have made, we have seen that traffic accidents that killed and disabled many people and got huge amounts of money from Turkey's budget aren't mentioned in Turkish high school course books. Except the optional lesson called "Traffic and First Aid Education" it is impossible to see anything on any high school books. Traffic matter can be put in Religion Culture and Moral Values Education, Democracy and Human Rights and Health Information lessons. By revising Turkish Educational System, traffic problem in Turkey can be taught in an effective way.

Key Words: Turkish Educational System, Relationship between Society and Education, Traffic Problem, Traffic Education.

GİRİŞ

Eğitim, birtakım materyal ve yöntemlerle bireylerde olumlu davranışlar geliştirebilme olgusu olarak tanımlanabilir. Bu noktadan bakıldığında eğitimin, özellikle öğretim olgusuyla karıştırılmamasına dikkat etmek gerekmektedir. Çünkü öğrenilen bir bilginin doğru ve faydalı olsa bile uygulamaya konularak bir davranışa dönüşmemesi durumunda bir eğitimden bahsetmek mümkün olamamaktadır.

Eğitim sistemleri hitap ettikleri insanları toplumla entegre olacak şekilde hazırlamakla mükelleftirler. Bu sistemler, toplumların ihtiyaçlarına göre şekillenir ve toplumların ihtiyaçlarına cevap verdikleri müddetçe ayakta kalabilirler. Bu bağlamda eğitim sistemlerinin verimliliği, mevcut sistem içerisindeki sorunlara nedenli duyarlı oldukları ve onlara ne oranda çözüm ürettikleri ile de doğru orantılıdır.

Eğitim, dinamik ve değişken bir olgudur. Bu nedenle eğitim sisteminin temel niteliklerinden biri de değişen dünya ve ülke şartlarına göre kendisini yenileyebilmesidir. Bu açıdan bakıldığında Türk Milli Eğitimi'nin gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurduğunu söylemek güçtür. Özellikle toplumsal yapıda göze çarpan önemli sorunlara yer verme, bunların yeni nesiller tarafından anlaşılabilmesi ve işelleştirilebilmesi bu yolla sorunun değil zmn bir parçası olabilmelerinin sağlanması noktasında, uygulanan eğitim sisteminin yetersiz kaldığı açıktır. Bu görüşü destekleyecek pek çok husus bulunmakla birlikte özellikle uzun bir süredir Türkiye'nin önemli bir sorunu olan ve "trafik terörü" şeklinde adlandırılan sorun özellikle ne çıkarılabilir. Bu sorunun eğitim müfredatı içerisinde yasak savma babında yer alıyor olması herkesçe bilinen bir gerçektir.

Trafik sorununun, özellikle orta ğretim kurumlarında iyi bir müfredat ve sunuş biçimiyle ciddi bir şekilde verilmesinde fayda görülmektedir. Bu sayede trafik sorunu konusunda erken yaşta bilinçlendirilen bireylerin daha duyarlı olması ve farkına varmaları sağlanan hataları yapmama konusunda dikkatli davranmaları sağlanabilir. İnsanların birbirlerine katlandıkları, insanlara saygı duydukları, başkalarının haklarını koruyup gzetebilme Őuuruna ulaştıkları bir Türkiye'de trafik sorununun bu boyutta olamayacağı pek ala düşünülebilir.

Bu makalede orta ğretim ders kitaplarında Türkiye'nin trafik sorununun nasıl ele alındığı incelenmiş ve nasıl ele alınabileceği konusunda görüşler ortaya konmuştur.

1. EĞİTİM VE EĞİTİMLE İLGİLİ KAVRAMLAR

1.1. Eğitim Nedir?

Eğitim belli yaklaşımlara göre haliyle belli tanımları vardır. Davranışçı psikolojiye göre eğitim, kişide öğrenme yaşantıları yoluyla istendik davranış değişiklikleri oluşturma sürecidir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre ise, eğitim; yaşantılar yoluyla deneyimleyerek, gözlemleyerek, deneme-yanılma yoluyla, kendi bilişsel Őemalarını yapılandırma sürecidir.

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesizdir. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir.

Eğitim, 'yeni kuşaklara toplumdaki mevcut değerlerin, bilgilerin, düşüncelerin ve hünerlerin aktarılması veya öğretilmesini sağlayan bir süreçtir (Kerimoğlu vd., 1996). Eğitim, toplumun sosyal kurumlarından bir tanesidir. Her ocuk belirli bir aile içinde doğar, belirli bir sosyal tabakanın dilini ve görgü kurallarını öğrenir, bir köy veya Őehir ortamında büyür, ilkokulda ve ğretim sisteminin diğer okullarında okur. Küçük ocukluk yaşlarından itibaren çeşitli arkadaş çevredeki içine girerek oyunlarını bu çevreler içinde oynar, sohbet eder, bu gruplarla bütünleşir. Kitap, gazete, dergi okur; sinemaya, tiyatroya gider, radyo dinler, televizyon seyreder... Bütün bunlar insanların ve özellikle yeni yetişen nesillerin içinde yaşadıkları toplumdaki etkilenme yollarından bazılarıdır. İçinde yaşanılan bu ortamlar, çocukları ve gençleri hayatın amacı, önyargılar ve değer hükümleri, tutumlar, vaziyet alışlar, bütün düşünce ve davranış yönlerinden etkiler, yönlendirir ve kalıplaştırır (Ergün, 2009).

Sosyolojik açıdan eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu yöndeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği bir süreçler toplamıdır. Başka bir tanıma göre de eğitim, bireyin toplumsallaşması ve ferd gelişimini - ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda - en yüksek düzeye çıkarması için düzenlemiş, kontrollü bir çevredeki toplumsal süreçtir. Sosyolojiye göre eğitim, bir sosyalleşme veya sonradan topluma katılanlar için bir entegrasyon (bütünleşme, kaynaşma, intibak) sürecidir (Ergün, 2009).

Eğitim; bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan, tanımının yapılması zor bir kavramdır. Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin, özellikle okulun etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir.

1.2. Eğitimin Amacı

Toplumdan topluma ve zamana bağlı olarak değişkenlik gösterse de eğitimin temel işlevinin toplumsal yaşamın ürünü olan kültürü yeni kuşaklara aktarmak olduğunu söylemek mümkündür. Bununla beraber bireyin, aklen, ahlaken ve ruhen dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe ve karaktere, sahip; içinde yer aldığı topluma ve bütün insanlara karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetişmesi (M.E.B. Mevzuat Bankası, 2009) de eğitimin temel amaçlarından biri olarak düşünülebilir. İçinde yaşadığı topluma karşı görev ve sorumluluklarının olduğunu bilen bir bireyin yetişmesi eğitimdeki temel hedef olmalıdır. Bu anlayışla yetişen bir bireyin toplumda sorun olma yerine mevcut sorunları kavrayarak onların çözümü adına üzerine düşen görevler olduğunu kavraması ve bu yolda gayret göstermesi mümkün olacaktır.

Amacı ve hedefi belli bir eğitim insanın bilerek düşünce üretmesine ve yaratıcılığa yönelmesine imkân verir. İnsanın kafasındaki kalıpları kırmasına ve dünyaya daha esnek ve geniş açıdan bakmasını sağlar. Eğitim hayatın inceliklerini görmeyi sağlar. İyi bir eğitim görmenin önemli avantajlarından biri de kişiye farklı ilgilere, becerilere, görüş ve inançlara sahip insanlarla bir araya gelme imkânı sağlamasıdır. Böylece insanın kendi ufkunu genişletmesi, yeni sentez ve yorumlara gitmesi mümkün olur.

1.3. Eğitim ve Toplum İlişkisi

Toplum, sınırları belli bir doğal çevrede ortak amaçlar için bir araya gelmiş, karşılıklı oluşturulan kurallara bağlı, işbirliği ve dayanışma içinde olan insanlardan oluşur. (Başaran, 1983:48). Eğitim ise; toplum yaşamının kurallara göre ve düzenli olarak sürdürülmesi için toplum tarafından oluşturulan temel toplumsal kurumlardan biridir. İşte bu noktadan sonra, toplum ve eğitim birbirlerini tamamlayan iki kavram haline gelmiştir. Bilindiği gibi eğitimin işlevlerini yerine getirebilmesi için mutlaka bir toplumsal ortam ve atmosfere gereksinimi vardır. Yani ancak toplum varsa eğitim vardır. Fakat öte yandan yukarıda tanıdığımız toplum da ancak eğitim, yani insan ilişkileri ve etkileşimi varsa varlığını sürdürebilir. Öyle ise, mutlaka bir öncelik ya da sıralama yapmak gerekirse, toplum bir amaç, eğitim de bu amacı gerçekleştirmenin vazgeçilmez bir aracı olarak görülebilir (Aslan, 2001:16).

John Dewey ise eğitimi toplumsal ilerleme ve reformun temel yöntemi olarak görmektedir (Saysel, 2009). Dewey'e göre kanunlara, cezalara veya mekanik ve cebri düzenlemelere dayalı reformlar faydasızdır. Eğitim toplumsal bilinci paylaşma sürecinin düzenlenmesidir ve bireysel aktivitenin toplumsal bilinç temelinde ayarlanması toplumsalın yeniden inşası için tek güvenli yöntemdir. Bu anlayışın hem ferdiyetçi hem de toplumcu ideallere saygısı vardır. İdeal bir okulda ferdi ve kurumsal idealler mezcedilmelidir. Kanun ve ceza, toplumsal kışkırtma ve tartışma ile toplum kendisini ancak gelişigüzel ve rastgele düzenleyebilir. Oysa eğitim ile toplum amaçlarını formüle edebilir, kendi araç ve kaynaklarını organize edebilir, kendisini gitmek istediği yöne doğru biçimlendirir (Dewey, 1916). Bu noktadan hareketle eğitimi, görevi kültürü yeni kuşaklara aktarmak olan toplumsal bir süreç olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

Toplum, ortak bir ekini (kültürü) kabullenen, bir coğrafi alanda yayılan ve kendi kendinin devamlılık sürecini kazanabilmiş ilişkiler bütünlüğüdür. Diğer yandan, eğitim ise, toplumsal bir süreçtir. Bu süreç içerisinde bireylerin bilinçsel yeteneklerinin geliştirilmesi güdüsü, eğitime yoğunluk kazandırır (Sağ, 2003:12). Her bireyin kendisini geliştirme güdüsüne sahip olması ve toplumun da bireylerden oluşan bir yapıya sahip olması eğitim ve toplumu birbirine ihtiyaç duyan iki kurum yapmıştır. Çünkü eğitim toplumsal bir süreçtir. Bu toplumsal süreçte yeni nesillere kültürün aktarılması ve değişen çağa uyum sağlama ancak eğitim sayesinde olabilir.

Hiçbir toplum statik değildir; hızlı ya da yavaş her toplum değişmektedir. Değişmeyi etkileyen nedenler çeşitlilik gösterdiği gibi, bu nedenlerden bazılarının öncelik kazanması toplumdan topluma farklı olmaktadır. Eğitim ise toplumdaki değişimin nedenlerinden ancak biridir ve öncelik kazanması toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Bu nedenle eğitimdeki değişimlerin toplumdaki değişimlerin sonucu olduğu görüşü daha yaygındır (Eserpek, 1978:125).

Toplumsal değişme ise; "toplumsal yapının ve onu oluşturan toplumsal ilişkiler ağının ve bu ilişkileri belirleyen toplumsal kurumların değişmesi" olarak tanımlanabilir (Tezcan, 1994:191). Her toplum daima bir değişim sũreci içindedir. Toplumsal yapılar, kurumlar ve ilişkiler sũrekli olarak değişmektedir. Bu değişimin hızlı ve yavaş olduğu dũnemler olduğu gibi, çoğu zaman değişimin yũnũ de açık değildir. Değişimin hızlı olduğu dũnemler özellikle devrimler ve rejim değişikliklerinin olduğu dũnemlerdir. Politik, ekonomik ve toplumsal yapıdaki önemli değişiklikler, politik grupların, toplumsal gũlerin etki ve baskılarının sonucu gerçekleşen reformlar bazen ileriye ve bazen de geriye doğru toplumsal değişmeler üretebilmektedir (Eserpek, 1978:125). Eğitim toplumsal değişme meydana getirebilir ya da toplumsal değişmeye sebep olabilir (Eskicumalı, 2003:16).

Eğitim ve toplumsal değişimle ilgili grũřleri ne kadar farklılaştırırsak farklılaştıralım sonuç itibariyle ortaya eğitimin iki karakteristik özelliği çıkmaktadır. Bunlardan birincisi eğitimin bireyleri toplumun normlarına, değerlerine ve kurumlarına uyum sağlaması yolunda toplumsallaştırdığı gerçeğidir. Bu aslında eğitimden beklenen fitri bir sonuçtur. ũnkũ okullar devletin kurumları olarak hkim kũltũrũn genç kuşaklara aktarılmasını görevini ifa ederler

Eğitimin ikinci genel işlevi ise; eleştirici, yaratıcı yeni buluşlar ve keşifler yapabilecek nitelikte olan, toplumsal değişmeyi arzulayan bireyler yetiştirmektir. Bu arzu eğitimin yaratıcı ve ilerici işlevini oluşturur (Sağ, 2003:24).

Sonuç olarak; eğitim kurumlarımızın, yaptıkları işin doğası gereği değişime en açık kurumlar olması gerekmektedir. ũnkũ değişim, eğitim sonucu gerçekleşen bir olgudur. Değişim ve eğitim kavramları birbirinden ayrı dũřũnũlemeyecek kadar birbirlerinin içinde kavramlardır (Sũnbũl, 2007:25).

Eğitim ancak bireyin toplumun değerlerine ve yaşam biçimine uyum sağlaması amacıyla uygulandığında toplumsal ahenk ve uyuma katkıda bulunur. Bireyin uyum göstermesi söz konusu olan bu değerlerin iki tũr oldukları söylenebilir. Bunlar kazanılması istenen değerler ve gerçek değerlerdir. Bir toplumun yasaya geldiği ve o an için sahip olduğu norm ve değerler, o toplumun gerçek tercihlerini gösterirler. Ancak dinamik, ilerlemeci ve yeniliklere açık toplumlar ise bireylerde bazı ideal ve beklentilerin oluşmasına olanak sağlarlar. İşte bu noktada organize eğitim kurumlarının işlevi daha açık olarak ortaya çıkmaktadır. Bir yandan toplumun mevcut değerlerini aktarırken, öte yandan toplumun geleceğe yönelik ideal ve beklentilerini karşılayacak yetenekte bireyler yetiştirmek (Tezcan, 1994:39). Toplum ve eğitim arasındaki ilişkide en birincil amaç, eğitim kurumlarının yeni kuşaklara toplumun kũltũrũnũ tanıtarak aktarmasıdır.

Eğitim, bireyi yalnızca toplumun varlığını sũrdũrmesi için gerekli olan bilgilerle donatmak suretiyle etkileyen bir sũre değildir. Aynı zamanda toplumda bireyin nasıl davranması gerektiği konusundaki kurallar veya normlar da eğitim sũreciyle bireye aktarılır. Bireyin aile dışında karşılaştığı otoritelerden biri de okulda diyalog halinde bulunduğu öğretmenler, idareciler gibi çeşitli otorite grũntüleridir. Otoriteyi içeren konumlarda ne kadar söz söyleyebileceğini, sınıf faaliyetlerine ne lũde katılabileceği, kurallara uymadığı zaman ne tũr bir yaptırımla karşılaşabileceği hakkındaki ilk veri ve izlenimlere ocuk okulda sahip olmaya başlamaktadır (Kalaycıoğlu, 1983:166-167).

2. TũRK EğİTİM SİSTEMİ

Tũrkiye'de eğitim; adalet, gũvenlik ve sağlık gibi devletin temel işlevlerinden birisi olup devletin denetimi ve gözetimi altında yapılmaktadır. Millĩ Eğitim Bakanlığı merkez teşkiltı, taşra ve yurtdışı teşkiltları eğitim hizmetlerinin sunumunda önemli görevler üstlenmektedirler. Eğitim hakkı, T.C Anayasası ile gũvence altına alınmış; eğitimin tũr ve kademelerini ve işleyişe dnũk esasları dũzenleyen mevzuatla Tũrk Eğitim Sistemi bugũnkũ yapısını kurmuştur. Tũrk Millĩ Eğitim Sisteminin genel erevesi, 1739 sayılı Millĩ Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir.

2.1. Amacı

Tũrk Millĩ Eğitim Sisteminin amacı, 1739 sayılı Millĩ Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesinde Tũrk milletinin bũtũn fertlerinin, "Atatũrk milliyetçiliğine bağlı; Tũrk milletinin millĩ, ahlki, manevĩ ve kũltũrel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; insan haklarına ve Anayasa'nın

başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş; beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak," olarak açıklanmıştır (M.E.B. Mevzuat Bankası, 2009). Bu ifadelerden aslında Türk Milli Eğitim Sisteminin eğitim faaliyetlerine bütüncül bir bakış açısı ile yaklaştığı görülmektedir. Amaç sadece kemale erdirilmesi planlanan bir birey değil; birey eksenli ama toplum bazlı iktisadi, sosyal ve kültürel bir kalkınma hedeflenmektedir.

2.2. Genel Yapısı

Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Yapısı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun da "Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Yapısı" başlığı altında "örgün eğitim" ve "yaygın eğitim" olarak ikiye ayrılmıştır. Örgün eğitimle, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylerin, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimleri kastedilmiş ve okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak alt dallara ayrılmıştır.

3. ORTAÖĞRETİM ÇAĞI(ERGENLİK) VE ÖZELLİKLERİ

3.1. Ergenlik Kavramı, Ergenliğin Kimlik ve Kişilik Gelişimine Etkileri

Ergenlik, bireyin gelişim süreci içerisinde çocukluk döneminin bitişiyile beraber sözü edilen dönemin başlangıcından fizyolojik olarak erişkinliğe ulaşıncaya kadar geçen bir gelişim dönemidir. Bu dönem, fizyolojik anlamda kızlarda adetle ve göğüslerin büyümesiyle; erkeklerde ise yüzde kılların çıkması ve sesin kalınlaşmasıyla başlayan genel olarak da 13-22 yaşlar arasını kapsayan bir gelişim dönemidir. Öte yandan ergenlik dönemi, bulûğ çağına erme sebebiyle biyo-psikolojik bakımdan çocukluğun sona ermesiyle, toplumsal yaşamda sorumluluk alma dönemi olan yetişkinlik döneminin başlangıcı arasında kalan bir gelişim süreci olarak da tanımlanabilir (Koç, 2004:233).

Ergenlik birçok araştırmacı ve kuramcı tarafından oldukça önemli ve kritik bir gelişim evresi olarak ele alınmaktadır. Ergenlik dönemi insan gelişiminde hızlı biyolojik değişikliklerle birlikte kimlik oluşumu, bireyselleşme gibi psikolojik görevlerin de tamamlandığı, çocukluktan yetişkinliğe bir geçiş dönemi olarak önem kazanmaktadır. Tüm bu değişiklikler ve görevler ergenin kimlik ve bağımsızlık arayışı çabalarını artırmaktadır (Dalkılıç, 2006:1)

Erikson'un psiko-sosyal gelişim kuramında beşinci evre ergenlik dönemini kapsamaktadır. Bu evre, Erikson tarafından kimlik oluşumuna karşı rol karmaşasının yaşandığı bir dönem olarak tanımlanmıştır. Ergenlik, kimlik oluşumu için bir arayış ve kargaşa dönemidir. Bu dönemde ergen kim olduğunu, gücünün ne olduğunu, hangi rollerin kendisine daha uygun olduğunu keşfetmeye, kendi kimliğini bulmaya çalışmaktadır. Ergenler kendi kültürlerine özgü kimliklerini araştırırken, birçok değişik roller denerler ve bu denemeler sonucunda kendilerine en uygun kimliği bulmaya ve yerleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu nedenle ergenler çok değişken olabilmekte, bazen oldukça uyumlu iken, kısa bir süre sonra sinirli ve gergin davranışlar gösterebilmektedirler. Bir hafta bir arkadaşını çok severken, diğer hafta ondan hoşlanmayabilirler. Ancak bu denemeler her zaman başarı ve uyum ile sonuçlanmaz. Erikson'a göre, her ergen kendi kimliğini oluşturma yolunda farklı mücadele vermektedir. Erikson, Hall'den farklı olarak ergenliğin bireysel bir konu olduğunu ileri sürmektedir. Bazı ergenler bu dönemi daha uyumlu ve sakin geçirirken, bazıları ciddi içsel çatışmalar ve karmaşa yaşamaktadır. Erikson'a göre ergenin kendi kimliğini aradığı bu dönemin bir diğer özelliği, anne-babadan arkadaş gruplarına doğru bir kaymanın olmasıdır. Arkadaş grubu ergen için çok önemli bir duruma gelmektedir. Ergen, arkadaşları ile yetişkinlerinkine benzer yakın ve sıcak ilişkiler kurmakta ve arkadaşlar, ergenin kimlik oluşumuna yardımcı olmaktadır (Dalkılıç, 2006:12).

Kişilik kavramının çok farklı tanımları vardır. Örneğin, Cüceloğlu kişiliği bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimi (Cüceloğlu, 1993) olarak

tanımlarken; Kulaksızoğlu daha bütüncül yaklaşarak bireyin sosyal ve psikolojik tepkilerinin tümüne verilen isim (Kulaksızoğlu, 1998) olarak tanımlıyor. Bu tanımları da referans alacak olursak kişiliği kısaca bir bireyi kendisi yapan her şey o bireyin kişiliğidir şeklinde bir tanımlamaya gidebiliriz.

Ergenlik, kişiliğin oluşumu adına çok önemli bir dönemdir. Ergen kimliğini bulduğu ve karmaşalardan sıyrılabildiği oranda kişiliği oturmuş olacaktır. Kimlik; bireyin yalnızca kendine özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından oluşan, kendi hakkındaki görüşüdür. Kişiliğin öznel yanısıdır.

3.2. Ergenlik, Gençlik ve Trafik Eğitimi

Orta öğretim süreci ergenlik ve gençlik dönemlerine denk gelen bir süreçtir. Birçok bakımdan insan hayatının en kritik evresini oluşturan, kimlik ve kişilik şekillenmesinin en yoğun yaşandığı, kimlik ve bağımsızlık çabalarının arttığı bu dönem, bireyin eğitimi açısından da son derece kritik bir süreçtir. Kimlik oluşumuyla beraber düşünce ve davranışların da kalıplaşmaya başladığı bu dönemdeki edinimler sonraki yıllarda kolay kolay terk edilememektedir. Bu bağlamda orta öğretim sürecini yaşayan bu bireylerin kendi hayatlarıyla beraber toplum hayatıyla da yakından ilgili pozitif davranışlar edinmeleri her bakımdan önem taşımaktadır. İnsan, sosyal bir varlık olarak hayatın her anında trafik olgusuyla iç içedir. Ancak genel olarak orta öğretimin sonunda 18 yaşını tamamlayarak yetişkin bir birey olma hususiyeti kazanan gençlerin ehliyet alma süreciyle trafikte daha aktif olarak yer aldıkları bilinen bir gerçektir. Hatta ehliyet alma yaşını tamamlamadan trafikte tehlikeli bir şekilde araç kullanılması bilinen bir gerçektir.

Alkan'a göre gençlik; cesaretin çekingenliğe, macera isteğinin rahata, duyguların mantığa üstün geldiği, arama, öğrenme ve dinamizm çağındaki bu dönem (Alkan, 1997:75). Aynı zamanda bireyin kendisini gösterme isteğinin de zirve yaptığı bir sürece karşılık gelmektedir. Kendisini gösterme isteği, gençler tarafından özellikle trafikte aşırı hız yapma, hatalı solama ve ya sağlama yapma, zik zak çizme hareketlerini sergileme ve trafik güvenliğini tehlikeye atan birçok davranışı ortaya koyma şeklinde baş göstermektedir.

Yetişkin bir birey olma ve trafikte daha etkin olarak yer alama sürecini yaşayan orta öğretim öğrencilerinin iyi bir trafik eğitimi almaları, trafik kazalarının sebep ve sonuçlarını daha iyi görebilmeleri ve sorunun bir parçası olma yerine çözüme katkıda bulunmaları büyük bir önem taşımaktadır.

4.TÜRKİYE'NİNSORUNLARI

4.1.Trafik (Kazaları)

Trafik sorunu, Türkiye'nin önde gelen ve onlarca yıldır maddi ve manevi büyük kayıplar yaşatan sorunlarından biridir. Türkiye'de yolcu ve yük taşımacılığının ağırlıklı olarak kara yoluyla yapılması, trafik kazalarının daha sık yaşanmasına neden olmaktadır. Her yıl yüz binlerle ifade edilen trafik kazalarında milyarlarca liralık maddi kayıp yaşanırken binlerce insan da hayatını kaybetmekte ya da sakat kalmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan "Trafik Kaza İstatistikleri / karayolu-2010" adlı çalışmada yer alan aşağıdaki tablolarda yer alan veriler trafik sorununun Türkiye için ne ifade ettiğini açıkça ortaya koymaktadır.

	Trafik polisi sorumluluk bölgesi				Jandarma sorumluluk bölgesi			
	Toplam kaza	Ölümlü, yaralanmalı kaza	Ölü sayısı	Yaralı sayısı	Toplam kaza	Ölümlü, yaralanmalı kaza	Ölü sayısı	Yaralı sayısı
2001	409 407	55 160	2 954	94 497	33 553	11 083	1 432	21 706
2002	407 103	54 746	2 900	94 225	32 674	11 002	1 193	22 187
2003	422 272	56 103	2 811	95 607	33 365	10 928	1 135	22 607
2004	494 819	63 593	3 081	109 889	42 533	13 415	1 346	26 548
2005	570 025	72 194	3 195	123 977	50 764	15 079	1 310	30 109
2006	664 539	79 177	3 365	135 754	64 216	16 951	1 268	33 326
2007	749 434	86 947	3 462	149 814	76 127	20 047	1 545	39 243
2008	898 451	84 431	2 948	145 163	51 669	19 781	1 288	39 305
2009	1 017 940	91 729	2 993	161 719	35 406	19 392	1 331	39 661
2010	1 073 878	97 412	2 738	171 475	32 323	19 392	1 307	40 021

Tablo:1 TÜİK, Trafik Kaza İstatistikleri (Karayolu), 2010

Kaynak: TÜİK, 2011:1.

Tablo 1’den de anlaşıldığı üzere trafik kazası sayısı son yıllarda bir milyon sınırını aşmış bulunmaktadır. Ölen insanların sayısının her yıl dört binlerin, yaralı sayısının da yüz binin üstünde olması sorunun boyutlarını ortaya koymaktadır. Tabloda ortaya konan rakamlar ışığında 2001-2010 yılları arasında trafik kazalarında ölen insanın 40 binleri bulması, yaralı sayısının da milyonla ifade edilmesi, Türkiye’nin nasıl bir trafik sorunuyla karşı karşıya bulunduğunu ortaya koymaktadır.

	Trafik kazalarına neden olan sürücü, yolcu ve yaya kusur oranı 2001-2010							
	Toplam	%	Sürücü	%	Yolcu	%	Yaya	%
2001	565 682	100	546 233	96,56	1 738	0,31	13105	2,32
2002	538 346	100	521 227	96,82	1 254	0,23	12867	2,39
2003	568 364	100	551 467	97,03	882	0,16	13208	2,32
2004	640 906	100	623 578	97,3	710	0,11	13987	2,18
2005	730 623	100	711 572	97,39	769	0,11	14882	2,04
2006	851 150	100	834 681	98,07	739	0,09	13789	1,62
2007	922 004	100	903 860	98,03	795	0,09	15086	1,64
2008(1)	167 231	100	151 386	90,53	713	0,43	13995	8,37
2009(1)	155 982	100	139 758	89,6	640	0,41	14181	9,9
2010(1)	157 970	100	141 728	89,72	564	0,36	14171	9,86

Not. Jandarma ve trafik polisi sorumluluk bölgesindeki kazaları kapsar.

(1) Maddi hasarlı kazalarda trafik kazasına neden olan kusur detayında bilgi verilemediğinden ölümlü yaralanmalı kazalara ait kusur bilgileri verilmiştir.

Tablo:2 TÜİK, Trafik Kaza İstatistikleri (Karayolu), 2010

Kaynak: TÜİK, 2011:6.

Tablo 2’de yer alan bilgiler trafik kazalarında insan unsurunun nasıl rol oynadığını açıkça görülmektedir. Sürücü kusurlarının kazalardaki toplam kusur dağılımı içinde yüzde yüze yakın bir oranla ilk sırada yer alması; buna yolcu ve yaya kusurlarının da eklenmesiyle durumun daha da kötüleşmesi, trafik sorununda insan unsurunun önemini ortaya koymaktadır. Son yıllarda araç, yol ve alt yapı kalitesinde görülen pozitif gelişmelerin kazaların azalmasında, ölü ve yaralı sayılarının

düşmesinde belirgin bir iyileşme sağlayamadığı anlaşılmaktadır. Bu durum diğer şartlar yerine gelse bile insan unsurunun her zaman önemli olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Türkiye gerek kaza sayısı gerekse kazalarda ölen ve yaralanan insan bakımından gelişmiş ülkelerle kıyaslanamayacak şekilde açık ara önde görünmektedir. 2004 yılında Türkiye’de meydana gelen trafik kazası 537 352 şeklinde gerçekleşirken; bu rakam, İspanya’da 94 009, Fransa’da 85 396, İtalya’da 224 553, İngiltere’de 207 410 şeklinde gerçekleşmiştir (TÜİK, 2010:7). Avrupa ülkelerinin çoğunda yıllık kaza sayısının birkaç binle ifade edildiğini de belirtmekte yarar var.

5. TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİMDE TRAFİK SORUNU NASIL ELE ALINIYOR / ALINMALI

Trafik kazaları, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi ile ilgili olarak sadece 10. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitabının 103. Sayfasında “Hak ve Özgürlüklerinin Kullanımını Engelleyen Alışkanlıklar” başlığı altında “Alkollü araç kullanan sürücüler genellikle trafik kazalarına neden olurlar. Böylece başkalarının sağlık, mülkiyet ve yaşama hakkına zarar verirler.” şeklindeki ifadelerle yer almaktadır.

İslâm, insan hayatına zarar verecek veya onu ortadan kaldıracak fiilleri yasaklamıştır. İslâm peygamberi Hz. Muhammed de veda haccında; "Bu gün, bu ay, bu belde nasıl kutsal ve masum ise canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız öylesine masumdur." (Buhari, 37-132-147) ifadeleriyle yaşama hakkının önemini vurgulamıştır. Başka bir hadislerinde de sakınılmasını istediği yedi helak edici günahlardan biri de, haksız yere birini öldürmedir (Buhari, Vasâye, 23; Müslim, İman, 144). Allah yanında en değerli varlık insandır. Kuran’da bir insanı haksız olarak öldürmek bütün insanlığı öldürme ile eş değer kabul edilir (Maide, 5/32). Müslüman, tüm yaratılanlara faydası olan insandır. Kimsenin malına, canına ve temel haklarına dokunamaz, bunu, dinî yasaklar. Kendini savunmanın dışında kan akıtılmasına razı olamaz. İslam'a göre bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibi günah kazanır ve ahrette cehenneme gider (Özel, 1990: 29). Dolayısıyla Kur’ân’da Müslüman’ın sahip olduğu bütün temel haklara diğer insanların da sahip olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Zamanın ve şartların değişmesiyle birlikte din adamlarının sosyal hayattaki sorunlara getirdiği yorumlar ve bu konuda ortaya koydukları fetvalar da olmaktadır. Bu bağlamda din adamlarının trafik kazaları konusunda yaptıkları yorumların ve verdikleri fetvaların orta öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitabında yer alması trafik kazaları konusunda öğrencileri daha dikkatli olmaya yöneltebilir.

Allah’ın gönderdiği ilahi mesaj, dikkatlice incelendiğinde “maslahat”ı temin ettiğini görmekteyiz. Maslahat üç kısımda değerlendirilmektedir. Birincisi, zaruri maslahatlar, ikincisi hâcî maslahatlar, üçüncüsü de tahsinî maslahatlardır. Zarurî maslahat, toplumların olmazsa olmazları diyebileceğimiz, dinin korunması ve kollanması, canın korunması ve kollanması, aklın korunması ve kollanması, neslin korunması ve kollanması ve malın korunması ve kollanmasından ibarettir. Sıralamadan da anlaşılacağı üzere, maslahatların en önemlisi zaruri maslahatlardır. Bu maslahatlar, temel insan hak ve hürriyetlerini ihtiva etmektedir. Denilebilir ki, Allah Teâlâ’nın koyduğu yasaklar, temel insan hak ve hürriyetlerinin korunmasına yöneliktir. Yani, “beş temel” dediğimiz; din, can, akıl, nesil ve malın muhafaza edilmesi için Rabbimiz emir ve yasaklar koymuştur. Mesela, inanca saldıran, dine hurafe sokan, din ve vicdan hürriyetini ortadan kaldıranları engellediği gibi, kişinin yaşama hakkına tecavüzü de şiddetle yasaklamıştır. Yukarıda anlatmaya çalıştığımız, zaruri maslahatlardan canın ve malın korunmasına dâhil edebileceğimiz, diğer maslahatlarla da yakından ilgili olduğuna inandığımız trafik konusu, hemen hepimizi ilgilendirmektedir. Dolayısıyla trafik kurallarına uymak, vaciptir hükmüne varıyoruz. Bilindiği üzere vacip hükmü, Hanefî ve diğer mezhepler arasında farklı hüküm olarak değerlendirilse de her iki görüşe göre de yapılması ve yerine getirilmesi mecburîdir. Trafikte olan herkes, belli sorumluluğun altına girdiğinin farkında olmalıdır. O sorumluluğun da belli kurallarının olduğu açıktır (Kumbasar, 2008). Görüldüğü gibi dini açıdan bakıldığında trafik kurallarına uymak, zarurî maslahatlar bağlamında can ve mal emniyeti kapsamında değerlendirilmekte ve uyulması zorunlu kurallar olarak açıklanmaktadır.

En genel manada İslam’ın temel değerlerini tekvini ve teşrii diye iki ayrı kategoride ele alabiliriz. İmana taalluk eden meseleler bir kenara, teşrii emir ve yasaklar Allah ve Resulü tarafından ortaya

konulmuş, bazen genel ilke bazen de spesifik alana ait düzenlemeleri ihtiva eder. Tekvini emir ve yasaklara gelince, bunlar eşyanın tabiatı ile direkt alakalı olan ve bütün insanlığı bağlayan şeylerdir. Trafik kaide ve kuralları spesifik alana inildiğinde teşrii ahkâm gibi gözüke de, genelde tekvini sahadaki hükümlerle birebir irtibatlı olan şeylerdir. İnsan-insan veya insan-tabiat münasebeti ekseninde, mesela başka insanlara veya tabiata zarar vermeme, eziyet etmeme, can ve mal güvenliğini dikkate almama, kul hakkına tecavüzde bulunmama vb. hususlar bu yaklaşımı ispatlamaktadır. Trafik kurallarına riayet edilmemesi durumunda yukarıda saydığımız insan ve çevreye zarar vermede kul hakkına tecavüze kadar her şey gerçekleşebilir. Onun içindir ki İslami zaviyeden baktığımızda hem teşrii hem de tekvini açıdan söz konusu kurallara uymak mecburidir denilebilir. Mezkûr kuralları gayrimüslimlerin koyması neticeyi değiştirmez. Çünkü bunlar ifade etmeye çalıştığımız gibi insanlığa ait ortak değerlerdir ve değerlere muhalif hareket etmek hem dünyevi hem de uhrevi mesuliyeti muciptir (Kurucan, 2011). Bu değerlendirmeler ışığında bakıldığında bir insanın hayatına son verme konusunda o insanı herhangi bir silahla öldürmeyle aşırı hız ya da kırmızı ışıkta geçme sebebiyle öldürme arasında bir fark kalmayacaktır. Bu açıdan bakıldığında bu ve benzer yorum veya hükümlerin din dersi müfredatı içerisinde orta öğretim öğrencilerine iletilmesi ve dikkatlerinin çekilmesi, trafik kazalarında en büyük sebep olan ve binlerce insanın ölümüne yüz binlercesinin yaralanmasına ve milyarlarca lira maddi kayba neden olan insan hatalarının, önüne geçilmesinde de etkili olacağı düşünülmektedir.

Lise Sağlık Bilgisi ders kitabında “kazalar ve ilk yardım” isimli ünite de 86. sayfada “Sağlık Bakanlığı verilerine göre kazaların %40’ı trafik kazası” bir bilgi verildikten sonra “Her yıl trafik kazalarında 5-6 bin kişi ölmekte, 100 bin kişi yaralanmaktadır.” ifadesi yer almaktadır. Aynı kitabın 87. sayfasında trafik kazalarıyla ilgili olarak “Görülme sıklığı bakımından 3. Sırada olmasına karşı ölüme sebep olma açısından ilk sırada yer alan trafik kazaları, ülkemiz için büyük önem taşımaktadır.”, “trafik kazalarının %95 kadarı sürücü ve yayaların hataları ile oluşmaktadır. Aşırı sürat yapılmaması, kırmızı ışıkta geçilmemesi ve emniyet kemeri takılması ile bazı kazalar önlenir.” şeklinde bilgiler yer almaktadır. Her yıl binlerce insanın öldüğü ve yaklaşık 100 bininin de yaralandığı trafik kazalarının sağlıkla ilgili bir derste iki üç cümleyle yer alması eğitimin sosyalliği ile açıklanabilecek bir durum değildir.

Demokrasi ve İnsan Hakları kitabında trafik kazalarından hiç bahsedilmediği görülmüştür. Demokrasiden ve insan haklarından bahseden bir kitabın hemen bütün vatandaşları etkileyen trafik kazalarını, buna sebep olan, trafikte hak hukuk tanımayan davranışları, insan haklarının ihlali olarak ele almaması eğitimin temel amacı ve sosyallik ilkesiyle örtüşmemektedir.

5.1. GENEL EĞİTİM-ÖĞRETİM İLKELERİ İŞİĞİNDA TRAFİK EĞİTİMİ

Eğitim ve öğretim konusu yıllarca düşünürlerin zihnini meşgul etmiş ve en iyi eğitim ve öğretim nasıl olacağı hususunda sayısız tezler ileri atılmıştır. Tarih boyunca birikmiş tecrübelerle dayanılarak eğitim için geliştirilmiş birtakım temel ilkeler vardır. Eğitimin hemen her unsurunu kuşatan bu ilkeler aynı zamanda, eğitim ve öğretim etkinliğinin bir tur ölçütü durumundadır. Eğitim ilkeleri, etkinlikleri sırasında eğitimciye kılavuzluk ederler (Thorndike ve Gates, 1929). Eğitim ve öğretim işiyle uğraşan bireylerin bu ilkeleri bilmeleri onlar için hayatiyet arz etmektedir.

Eğitim öğretim ilkesi, öğretimin düzenlenip yürütülmesine ışık tutabilecek nitelikte temel fikir şeklinde tanımlanabilir. İlkeler, eğitim ve öğretim etkinliğinin bir tür ölçütü durumundadır ve etkinlikleri sırasında eğitimciye kılavuzluk ederler. Eğitim-öğretim ilkeleri, bir eğitim-öğretim programının düzenlenip uygulamaya konmasına ve ders araç gereçlerinin seçimine kadar bütün süreçlerin hareket noktasını oluşturur. Eğitim öğretim faaliyetlerinin birçok vazgeçilmez temel ilkesi olmakla beraber özellikle somuttan soyuta gitme, açıklık ve hayata yakınlık ilkeleri, daha da önem arz etmektedir.

Her bireydeki zihinsel gelişim, somuttan soyuta doğru bir yol izlemektedir. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bundan dolayıdır ki, öğrenci imkânlar dâhilinde ders konusu olan eşya ve nesnelere doğrudan karşı

karşıya getirilmeli; bu mümkün olmadığı zaman o nesne veya olayın modeli, fotoğrafı veya başka bir simgesi gösterilmelidir. Daha öz bir ifadeyle; öğrencilerin içinde buldukları yaş dilimine bağlı olarak, eğitim bireylerin beş duyu organları yoluyla öğrendiklerinden başlamalı daha sonra soyut kavramlara geçilmelidir

Öğretimde açıklık ilkesinin temel prensibi; öğretilen konunun öğrenene somut olarak anlatılmasıdır. Öğrenci, derste işlenen tüm konuları somut olarak görebilmeli; bu mümkün olmuyorsa resmini, sesini, grafiği, modelini v.s. görsel-işitsel olarak algılayabilmelidir. Öğretmen, öğrenmenin daha kolay olabilmesi için olabildiğince çok duyu organına hitap edecek teknik ve yöntemler kullanmalıdır.

Hayata yakınlık ilkesi, eğitimin sosyal hayatın ihtiyaçlarına karşılık verebilmesi için son derece önemlidir. Bu ilkenin temel felsefesi öğretimde ve içerikte günlük hayatta kullanılabilir ve yararlanılabilir bilgilere yer vermedir (İhtiyaç, 2009:14). Okulun asli vazifelerinden birisi de öğrencileri hayata hazırlamak olduğuna göre; okul ve öğretim ortamı hayattan kopuk, yapay ve gerçeklerden uzak bir ortam sunmamalıdır. Gerek ders konuları ve gerekse dersin işleniş sırasında verilen örnekler hayalî bir hayattan değil de; öğrencilerin içinde yaşadığı gerçek hayattan verilmelidir.

Hayata yakınlık ilkesinin bir diğer anlamı da okulda öğrenilen teorik bilgilerin pratik hayatta kullanılmasına da olanak sağlamaktır. Özellikle konuların yaşanan hayattan alınması, öğrencilerin öğrendiği bilgileri hayata atıldığında kullanmalarına yardımcı olacaktır.

Türk Eğitim Sistemi'nin temel açmazlarından biri de yukarıda ortaya konan öğretim ilkelerinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinde yeterince yer alamamasıdır. Müfredatların genel olarak teoride kalması öğrenimin tam olarak gerçekleşmemesine ve davranışa dönüşmemesine neden olmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında orta öğretimde uygulanan trafik eğitiminin de farklılık gösterdiğini söylemek güçtür. Yukarıda teklif olarak ortaya koyduğumuz şekliyle farklı derslerin içinde iyi bir müfredat ve planlamayla trafik konusu yer alsın bile bahsedilen ilkeler ışığında dersin materyalleri ve sunumuyla ilgili bir iyileştirme yapılmazsa şu ana kadar ortaya çıkandan daha farklı bir sonuca ulaşamayacaktır.

Orta öğretimde trafik eğitiminin somuttan soyuta gitme, açıklık ve hayata yakınlık ilkeleri, ışığında özellikle görsel materyallerle ve teknolojiyle desteklenmesi, trafik kazalarının özellikle insan ölümleri ve yaralanmaları açısından Türkiye'ye maliyeti, gençlere etkili bir şekilde anlatılmalıdır. Bu bağlamda Trafikle ilgili bütün kurumların koordineli bir şekilde hareket ederek orta öğretim kurumlarıyla işbirliği yapmaları yerinde olacaktır. İlgili kurumlarla Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılacak bir protokolle orta öğretim kurumlarında trafik eğitimi ve trafik kazalarıyla ilgili çok etkili programlar yapılabilir. Öncelikle belirtmek gerekir ki bu programların "Trafik Haftası Etkinlikleri" şeklinde yapılması değil bütün bir yıla yayılması gerekmektedir. Kısa bir süre için yapılacak faaliyetler ne olursa olsun yeterli etkiyi gösteremeyecektir.

Elbette iyi bir planlamayla orta öğretim kurumlarında uygulanacak çok farklı trafik eğitimi etkinlikleri planlanabilir. Ancak Bunlar içinde işin uzmanlarınca farklı zamanlarda konferanslar verme, belirli aralıklarla eğitim kurumlarında afişler asma, kazaların nedenleri, oluş biçimleri ve trafik kurallarıyla ilgili filmlerin ve animasyonların izletilmesi akla gelen ilk örneklerdir. Yukarıda belirtildiği üzere(Tablo 2.) trafik kazalarında kusur bakımından % 100'e yakın bir oranla insan unsurunun ilk sırada yer almasından hareketle yaptığı hatalarla sakat kalmış, hayatı kararmış özellikle genç insanlardan gönüllülerin bizzat katılacağı ve konuşacağı programlar tertip etmek de faydalı olacaktır.

Orta öğretimdeki öğrencilerin bu sürecinin sonunda on sekiz yaşını doldurarak sorumluluk sahibi bir birey olmaları ve ehliyet sahibi olarak trafikte daha etkin konuma gelecek olmaları onlara verilecek trafik eğitiminin niteliğini daha da önemli kılmaktadır.

SONUÇ

Yapılan çalışmalarla, ülkenin önde gelen sorunlarının Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde kendisine yer bulamadığı ortaya çıkmıştır. Türkiye'yi yaklaşık 30 yıldır meşgul ve huzursuz eden, büyük sosyolojik ve psikolojik travmalara neden olan, büyük rakamlarla ifade edilen maddi ve manevi kayıplar yaşatan

terör olgusuyla ülkenin önemli bir sorunu olan “trafik terörü” nün eğitim sistemimiz içerisinde yok denecek bir oranda yer alıyor olması bu tezi ispatlar niteliktedir.

Kimlik ve kişilik oluşumunun en yoğun yaşandığı ergenlik çağında; Türkiye’de ortaöğretim eğitimi alan bireyler, yukarıda ortaya konan tespitlerden de anlaşılacağı üzere Türkiye’nin önde gelen sorunlarından terör sorununu ve trafik kazaları ve buna bağlı olan kayıpları yeterince ve sağlıklı bir şekilde öğrenme fırsatı bulamamaktadırlar.

Trafik sorununun, orta öğretim kurumlarında iyi bir müfredat ve sunuş biçimiyle ciddi bir şekilde verilmesinde fayda görülmektedir. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Demokrasi ve İnsan Hakları ve Sağlık Bilgisi derslerinde uygun başlıklar altında trafik sorunları ele alınarak gençlerin bu sorunları fark etmeleri ve çözümün bir parçası olmaları sağlanabilir. Trafik sorunu konusunda erken yaşta bilinçlendirilen bireylerin daha duyarlı olması ve farkına varmaları sağlanan hataları yapmama konusunda dikkatli davranmaları sağlanabilir. Orta öğretim sürecinde kendisine bir model belirleyen ve bir kimlik tanımlamaya çalışan gençlerin bugün Türkiye’nin en büyük sorunlarından biri olarak görülen trafik kazalarının sebepleri ve sonuçları konusunda ciddi bir şekilde bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Alkan, N., (1997), “Tarihten Bugüne Psikolojik Harekât”, Polis Dergisi, S.11, ss.75.

Başaran, İ.E, (1983), Eğitim Yönetimi, Ankara: Gül Yayınevi.

Kuran, Hac 132 ve 147, Ali İmran, 144.

Cüceloğlu, D., (1993), İnsan ve Davranışı, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Dalkılıç, M.,(2006), Lise Öğrencilerinin Ana-Baba ve Ergen İlişkilerinde Algıladıkları Problem Çözme ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,s.1.

Dewey, J., (1916), “Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education”, <http://etext.lib.virginia.edu/etcbn/toccernew2?id=DewDemo.sgm&images=images/modeng&data=/texts/english/modeng/parsed&tag=public&part=8&division=div2>, (erişim tarihi: 17.07.2009)

Ergün, M., (2009), “EğitimSosyolojisi”,http://www.scribd.com/doc/7266502/Egtm_Sosyolojisi-Mustafa-Ergun, (erişim tarihi: 18.02.2012)

Eserpek, A., (1978), “Eğitim ve Sosyal Değişme”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,C.11, S.1-2, ss.123-141.

Eskicumalı, A., (2003), “Eğitim ve Toplumsal Değişme: Türkiye’nin Değişim Sürecinde Eğitimin Rolü, 1923-1946”, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi, C.19, S.16, ss.15-29.

İhtiyaç Yayıncılık, (2009), Eğitim Bilimleri Konu Anlatımlı Modüler Set, Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.

Işılak H., ve Durmuş A., (DER.), “Kara Tahtayı Aşmak -Öğrenci Merkezli Öğretmenlik-“,İstanbul: Altınoluk Yayın ve San. Mam. İmalat ve Tic. A.Ş., ss.10.

Kerimoğlu, E., Kızılçelik S., ve Gündüz M., (1996), Eğitim Sosyolojisi,Sosyoloji Teorileri –3, İzmir: Saray Kitapevleri.

Koç, M., (2004), “Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 17, ss.231-256.

Kulaksızoğlu, A., (1998), Ergenlik Psikolojisi, İstanbul: Remzi Kitabevi

Kumbasar, M., (2008), “Trafik Kurallarına Uymanın Vücubiyeti Üzerine”, <http://eilahiyat.com/alphacontent/kyazarlarinmenu-260/78-yrd-dodr-murat-kumbasar/714-trafik-kurallaruymaniyeti-erine.html>, (erişim tarihi: 09.03.2012)

Thorndike, E. L., & Gates, A. I. (1929). *Elementary principles of education*. The Macmillan Company.